

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԲԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոն
կրթության որակի ապահովման բաժնի պետ

ԱՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Գիտակրթական միջազգային կենտրոն
«Հայոց լեզու և գրականություն» բաժնի մագիստրանտ

ՀԵՔԻԱԹԻ ԼԵԶՎԱՈՃԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հեքիաթը, որպես գեղարվեստի յուրատիպ ժանր, բավական լայն ընդգրկումներ ունի, որը ներառում է ինչպես բանահյուսական՝ նախատիպային հեքիաթը, այնպես էլ դրա մշակման ճանապարհով ստեղծված գրական տարբերակները և հեղինակային ինքնուրույն ստեղծագործությունները: Հեքիաթի տարատեսակների այսպիսի բազմազանությունը, բնականաբար, լեզվական նույն օրինաչափություններին չի ենթարկվում: Հոդվածի շրջանակներում քննության են ենթարկվել ա) հեքիաթը բացող բանաձևերը, բ) դարձվածքների կիրառությունը, գ) բայական ձևերի, դ) դերանունների, ե) շաղկապների կիրառական առանձնահատկությունները բանահյուսական և գրական հեքիաթներում:

Հանգուցային բառեր և արտահայտություններ՝ հեքիաթ, հեքիաթը բացող բանաձևեր, դարձվածքների կիրառությունը հեքիաթներում, հեքիաթի լեզու և ոճ

Հեքիաթը, որպես գեղարվեստի յուրատիպ ժանր, բավական լայն ընդգրկումներ ունի, որը ներառում է ինչպես բանահյուսական՝ նախատիպային հեքիաթը, այնպես էլ դրա մշակման ճանապարհով ստեղծված գրական տարբերակները և հեղինակային ինքնուրույն ստեղծագործությունները: Հեքիաթի

տարատեսակների այսպիսի բազմազանությունը, բնականաբար, լեզվական նույն օրինաչափություններին չի ենթարկվում: Անշուշտ, հեքիաթներին հատուկ լեզվաոճական մեկ ընդհանուր բնութագիր կարող ենք տալ՝ նկատելով նրան բնորոշ պարզ ու անմիջական ոճը, ժողովրդական պատկերավորման միջոցներով հարուստ լինելը, կայուն ավանդական բանաձևերի առատությունը: Պետք է նշել սակայն, որ յուրաքանչյուր առանձին դրսևորման պարագայում հեքիաթի լեզուն տարբերվում է: Օրինակ, ժողովրդական հեքիաթը, որը պատմվում է կոնկրետ որևէ բարբառակրի կողմից, բնականաբար, ամբողջությամբ փոխանցում է տվյալ բարբառին հատուկ դրսևորումները՝ սկսած բառապաշարից և դրա հնչյունական յուրահատուկ դրսևորումներից, վերջացրած ձևաբանական և շարահյուսական միջոցներով: Ժողովրդական հեքիաթի բանասացը, բնականաբար, լիովին տիրապետում է իր բարբառին, և հաճախ նույնիստ չի էլ կարողանում խոսել մաքուր, գրական լեզվով: Այսպիսի պատումները յուրահատուկ գանձ են բարբառներ ուսումնասիրող լեզվաբանների համար, որովհետև պատմվում են անմիջականորեն՝ փոխանցելով ժողովրդական լեզվի ողջ հյուսիսը աշխարհը:

Բարեխիղճ բանահավաքը, անշուշտ, պարտավոր է փոխանցել նյութը թղթին նույնությամբ՝ չաղարտելով բանասացի պատումի լեզվական որևէ դրսևորում: Այլ բան է հեքիաթի մշակումների լեզուն: Այս դեպքում ուսումնասիրողը գործ ունի հեղինակային գիտակցված մոտեցման արդյուքում ստեղծված լեզվի հետ: Հեքիաթ մշակող հեղինակները, սովորաբար, գիտակցաբար փորձում են պահպանել պատումի ժողովրդականությունը, այլապես հեքիաթը կկորցնի իր ակունքների հետ կապը և բանավոր պատումին բնորոշ հրապույրը: Ժողովրդական հեքիաթների մշակման փայլուն և մինչ օրս անգերազանցելի մշակման նմուշներ են Հովհ. Թումանյանի կատարած մշակումները, որոնք մեծապես նպաստեցին հետագա մշակումների լեզվի ժողովրդականության սկզբունքների ձևավորմանը: Ի տարբերություն ժողովրդական հեքիաթների մշակումների, հեղինակային հեքիաթների ստեղծողները պարտավորված չեն իրենց ստեղծագործություններում հատուկ ընդգծել ժողովրդականությունը: Այսպիսի ստեղծագործությունները կարող են ստեղծվել գրական մաքուր՝ բարբառայնությունից ազատ լեզվառձական միջոցներով, ինչպիսին են, օրինակ, Հանս Բրիստեան Անդերսենի, Օսկար Ուայլդի հիանալի հեքիաթները:

Մեր օրերում հեքիաթը բավական հաճախ է հայտնվում հայ հեղինակների հետաքրքրության տեսադաշտում: Այսօր, ժողովրդական հեքիաթների նորանոր գրանցումներին և տպագրված ժողովածուներին զուգահեռ տպագրվում են նաև հեքիաթների մշակումների ժողովածուներ, ինչպես նաև բավական սովոր ծավալ են կազմում հեղինակային հեքիաթների ժողովածուները: Ուշագրավ է դիտարկել արդի գրական հեքիաթի լեզվառձական առանձնահատկությունները, որոնք մինչ օրս քննության հատուկ առարկա չեն հանդիսացել հայ հեքիաթագետների համար: Սույն հոդվածի

շրջանակներում քննության կենթարկենք Լևոն Խեչոյանի «Տան պահապան հրեշտակը» ժողովածուն՝ որպես բանհյուսական նախատիպային հեքիաթի գրական մշակում, ինչպես նաև ժամանակակից գրողներ Արմինե Անդայի (Արմինե Աբրահամյան) «Անկիմյորի բնակիչները» հեքիաթ՝ վեպը, Երազիկ Գրիգորյանի «Ձերդ գերազանցություն վատ կախարդ պառավ» հեքիաթը՝ որպես ժամանակակից հեղինակային հեքիաթի ինքնատիպ նմուշներ: Ժողովրդական հեքիաթների վկայակոչումները կկատարվեն «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ» ակադեմիական բազմահատորյակից:

Քննությունը հատկապես կներառի հեքիաթը բացող բանաձևերի, դարձվածքների կիրառության, բայական ձևերի, դերանունների և շաղկապների կիրառությունների դիտարկումն ինչպես բանահյուսական, այնպես էլ գրական հեքիաթներում:

ա. «Հեքիաթը պատմվում է ժամանցի նպատակով, և ոչ ասացողը, ոչ էլ լսարանը նրա իսկությանը չեն հավատում, որի վկայությունն է հենց «լինում է, չի լինում», «կար, չկար» երկբայական բանաձևային սկսվածքը» [10, 2009, 16]: Ե՛վ բանահյուսական, և՛ գրական հեքիաթներում հեքիաթը բացող բանաձևված մտքերը, բանահյուսական հնարքները ընդգրկում են իմաստային, ժամանակային, տարածքային ամբողջություն: Բանահյուսական հեքիաթներում բանաձևված մտքերն ավելի պարզ ու կարճ են, իսկ նույն հեքիաթների ժամանակակից մշակված տարբերակներում մշակող հեղինակը գիտակցված վերստեղծում է բնագրային ձևերը՝ ապահովելով բանահյուսական կոլորիտը, սակայն կիրառում է նաև սեփական լեզվամտածողությունն ընդգծող ոճական ձևեր: Եթե ժողովրդական հեքիաթների բարբառային դրսևորումներին բնորոշ է ժողովրդախոսակցական լեզվամտածողությունը, ապա գրական տարբերակներում գերիշխում է ոճահնարությունը,

որը քերականական և ոճաբանական դրսևորումներով էականորեն տարբերվում է բարբառային ձևերից:

Ժամանակակից հեքիաթների հեղինակային տարբերակներում բանահյուսական կաղապարներն ավելի քիչ են, իսկ բանաձևված մոտքերին զուգահեռ կիրառվում է «պետք է ասել», «ի վեր-

ջո», «մի խոսքով», «և հետո» և նման այլ բառակապակցություններ: Մեր կարծիքով՝ հեղինակային նման մոտեցումները նպաստում են խոսքի մատչելիությանը, խոսքի ամփոփմանը:

Բերենք ժողովրդական և համարժեք գրական մշակման ենթարկված հեքիաթների համադրման մի քանի օրինակներ:

1. Ըլնում են չեն ըլնում մի մարդ ու կնիկ [6, 8, 1977, 20]: 2. Օրերն մե օր քաղքի չոբանը իրեն օջախարը կտանի էդ մաղարի քովը արծացնելու [5, 4, 1963, 181]: 3. «Շատ կերթա, քիչ կերթա, օր կը բերրի՝ կը նստի սարի մե յաղդըրական, օր մերդհաթի, ջուր խմե, էլման էրթա ուր ճամպեն» [7, 10, 1967, 17]: 4. Ժամանակով մի մարդ կար, ըղրան ուներ մի տղա [4, 2, 1957, 507]: 5. Ըլնում ա, չի ըլնում՝ շատ հարուստ թագավոր ա ըլնում [6, 1977, 57]:	1. Լինում է չի լինում մի մարդ ու կնիկ [8, 1990, 22]: 2. Եվ ահա, օրերից մի օր քաղաքի չոբանը հոտը պատահական տանում է այդ քարանձավի մոտերքը արածացնելու [3, 2002, 41]: 3. Նա երկու-երեք տարի թափառում է երկրից երկիր և ոչ մի տեղ չի հանդիպում այն աղջկան, որին ինքն էր հորինել [3, 2002, 58]: 4. Ժամանակով մի մարդ է լինում. Ունենում է մի տղա [8, 1990, 99]: 5. Լինում է, չի լինում՝ մի շատ հարուստ թագավոր է լինում [8, 1990, 135]:
---	--

Գրական հեքիաթների դեպքում, լեզուն արդեն նորմավորված հայերենն է, և ժողովրդախոսակցական տարրերն այստեղ լայն կիրառություն չունեն: Օրինակ՝

1. Շատ, տարիներ առաջ, երբ թևավոր ճարտարապետները կառուցեցին Անկիմյուրը ու թռան, մի գրություն թողեցին Անկիմյուրի քարերից մեկի վրա [1, 2010, 192]: 2. Երկնքից երեք խնձոր էր ընկնում: Տատը խնձորները թռռներին է բաժանում, իսկ մկրատը ... մկրատն էլ իրեն է պահում [2, 2011, 38]: 3. Լինում է, չի լինում, մութ գիշեր է լինում ու գիշերից մթնած երկինք է լինում: Մութ երկնքում դեղին ու կլոր լուսին է լինում [2, 2011, 29]:

բ. Դարձվածքները լայն կիրառություն ունեն բանահյուսական և գրական հեքիաթներում: Դարձվածքները բանահյուսական հեքիաթներում բաղադրիչային, կառուցվածքային առումով կայուն են, իսկ հեղինակային մշակումներում նկատելի է, որ նույնությամբ չեն փոխադրվում և ամբողջությամբ չեն գրականացվում: Կարծում ենք, որ սա կապված է հեղինակների ոճաբանական հետ:

Դարձվածքները ստեղծվել են այն ժամանակ, երբ մարդը ձեռք բերեց վերացարկված մտածելու կարողություն:

Դրանք առավելապես ժողովրդախոսակցական ոճին բնորոշ միավորներ են, որոնք լավագույնս ներկայացնում են տվյալ ժողովրդի լեզվամտածողությունը, բարբերն ու սովորույթները, կենցաղն ու ապրելակերպը, ինչպես նաև հոգեկան, հոգեբանական խառնվածքն ու կենսափիլիսոփայությունը: Գեղարվեստական խոսքում հատկապես դարձվածքների կիրառմամբ խոսքը դառնում է առավել տպավորիչ և պատկերավոր, նրանց կիրառությունը նպաստում է խոսքի հակիրճությանը և սեղմությանը, ազգային երանգավորում է հաղորդում և՛ հեղինա-

կի, և՛ կերպարների խոսքին: Դարձվածքի ամենակարևոր հատկանիշներից մեկը նրա փոխաբերական-այլաբանական իմաստն է, որով հարուստ են հայկական ժողովրդական հեքիաթները: Դարձվածքի փոխաբերական – այլաբանական իմաստը ժամանակակից հեքիաթներում հաճախ դրսևորվում է մեկ բառով, հաճախ վերաիմաստավորվում է, որով ավելի տեսանելի է դառնում գրական հեքիաթների լեզվապատկերային դրսևորումը: Եթե բանահյուսական հեքիաթներում գերակշռում են դարձվածքները, ապա պետք է նկատել, որ գրական կամ

փոխադրված տարբերակներում դրանք, ինչպես արդեն նշվեց, հաճախ հանդես են գալիս պարզ ձևով՝ հիմնականում մեկ բառով, սակայն պետք է չանտեսել նաև այն հանգամանքը, որ դարձվածքային միավորներն իրենց փոխաբերական-այլաբանական իմաստի շնորհիվ հատուկ են հեքիաթներին ընդհանրապես, և հաճախ ինչպես բանահյուսական, այնպես էլ փոխադրված տարբերակում դրանք կարող են կրկնվել գրեթե նույնությամբ՝ դրսևորելով միայն որոշակի բառային համանիշային շարքի փոփոխություններ: Օրինակներ՝

1. «...Յելենն էրթամ՝ տեսնանք իմ քոռ բախտը ինչ կը բերե գլուխսի» [7, 10, 1967, 18]: 2. «...հենց էկավ բացելու վախտերքը, սատանական քունս տարավ...» [4, 2, 1959, 502]: 3. Մերը իրիգնաժամիցը տուն ա գալիս, տեսնում, որ տղեն ունքերը կիտած, մոռլթը կախ արած, օջախի դրաղին նստած ա [6, 8, 1977, 22]: 4. Մի օր աղվեսը սոված, փորը վեց – վեց անելոն էս ավչու մեշի միջովը անց էր կենում [4, 2, 1959, 255]: 5. Էն դայդի սիրուն, որ մարդ տեներ, կոսեր՝ ո՛նչ ուտեմ, ո՛նչ խմեմ, նրա շիմշատ բոյուն մտիկ անեն կենում [6, 8, 1977, 57]:	1. «...Տղան ճանապարհվում է որոնելու նրան, ում պատկերը ստեղծել է իր ներսում՝ գիշերները լուսնի կապույտ լույսով շրջելիս» [3, 2002, 58]: 2. «...հենց եկավ Անմահական վարդի բացվելու ժամանակը...և ես քնեցի...» [3, 2002, 26]: 3. Մերը իրիկնաժամից տուն է գալիս, տեսնում, որ տղան ունքերը կիտած, մոռլթը կախ օջախի կողքին նստած է [8, 1990, 22]: 4. Օրերից մի օր աղվեսը սոված, փորը վեց – վեց անելով անտառի միջով անց էր կենում [8, 1990, 62]: 5. «...էն տեսակ սիրուն, որ մարդ տեսներ, կասեր՝ ո՛չ ուտեմ, ո՛չ խմեմ, նրա շիմշատ բոյին մտիկ անեն» [8, 1990, 135]:
---	--

գ. Ուսումնասիրելով բանահյուսական և գրական հեքիաթների բայական ձևերը՝ նկատում ենք, որ հարուստ կիրառություն ունեն սահմանական եղանակի, մասնավորապես սահմանական ներկա ժամանակաձևի կիրառությունները, որոնք կիրառվում են ընդհանրական ներկայի իմաստով: Գիտական գրականության մեջ այս ժամանակաձևը բնութագրվում է նաև որպես հեքիաթական ներկա [9, 1990, 265]: Սրան զուգահեռ՝ որպես պատումի հիմնական ժամանակաձև, կիրառվում են նաև անցյալ անկատարն ու անցյալ կատարյալը: Վերջինն առավելապես հանդես է գալիս իրապատում հեքիաթներում, որի կիրա-

ռությունը միտված է հավաստիություն հաղորդելու պատումին [10, 2009, 56]:

Հեքիաթների բարբառային ձևերում սահմանական ներկա ժամանակաձևի ոչ նորմատիվ «ա»-ի կիրառությունը գրական տարբերակներում հիմնականում անցնում է սահմանական ներկա ժամանակաձևի «է» օժանդակ բային: Նշենք նաև, որ որոշ բարբառներում սահմանական ներկա ժամանակաձևի բայերը կազմվում են **կ**-եղանակիչով, որը տեսքով նման է ժամանակակից հայերենի ենթադրական ապառնիին, սակայն իմաստով համարժեք է սահմանական ներկա ժամանակաձևին: Օրինակներ՝

1. Հիմա խեղճ թագավորը ինչ անում ա, չի անում, ինչ կատեպան բռնում ա, ինչքամ մուղաթ են կենում, չիլնում...խասոր գալիս ա էդ վարդն ուտում էլթում [4, 2, 1959, 501]: 2. «-2է,- կըսե,- վալա իմ աչք ու ականջ ընձի խաբին...»[7, 10, 1967, 18]: 3. Տղեն կը թռա, հեծնա ձին, թուր կառնե ձեռք, խառ կը քշե կէրթա հասնի մեշեն [7, 10, 1967, 19]: 4. «-Տղեն կը սրտապնդվի, ձին կը քշե յառաջ, գթուր կը փլփլացրու, կը տանե-բերե, գիջու վըր թագավորի վզին...» [7, 10, 1967, 20]:	1. Բայց թագավորը ինչ անում, չի անում, ինչ պարտիզպան էլ վարձում է, ինչ պահակ էլ կանգնում է...հողի տակից հասնում-ուտում գնում է [3, 2002, 26]: 2. Ասում է. «2է, հաստատ իմ աչք ու ականջ ինձ խաբում են...» [3, 2002, 59]: 3. Տղան հեծնում է ձին, գնում հասնում է անտառի մութ խորքը [3, 2002, 59]: 4. Սրտապնդվում, սուրն է աջ ու ձախ քաշում, տանում-բերում, արևի դեմ պսպղացնում և հարվածում է անտառի թագավորին [3, 2002, 59]:
---	--

դ. Բանահյուսական և գրական հեքիաթների լեզվառձական առանձնահատկություններում մեծ դեր են խաղում դերանունները, մասնավորապես՝ ցուցական դերանունները: Դերանունների ոճականությունը յուրաքանչյուր խոսվածքին բնորոշ համապատասխան դրսևորման և հաճախակի կիրառության մեջ է: Բարբառային ձևերում հաճախ երկինջյունները վերածվում են պարզ ձայնավորի (օրինակ՝ **այ-է** փոխակերպմամբ): Արդյունքում *այս, այդ, այն, այսպես, այդպես, այնպես* դերանուններն ունենում են խոսակցական *էս, էդ, էն, էսպես, էդպես էնպես* տարբերակները: Գրական հեքիաթների մի մասում նույնությամբ պահպանվում են բարբառային ձևերը, մի մասում՝ փոխվում: Վերոհիշյալ դերանունների խոսակցական տարբերակի կիրառությունը շատ է հանդիպում նաև Հովհ.Թումանյանի հեքիաթներում,

ինչն էլ ժամանակին քննադատության է արժանացել: Թումանյանին մեղադրել են հայոց լեզուն պարզունակ դարձնելու համար: Հետագայում Հովհ. Թումանյանը մեկնաբանում է, որ այդ հնարքը կիրառել է ժողովրդական բառ ու բանի համն ու հոտը պահելու նպատակով: Նկատենք, որ թեև 20-րդ դարասկզբում քննադատվել է դերանունների նման կիրառությունը՝ համարվելով լեզվական ոչ նորմատիվ կիրառություն, այնուամենայնիվ այսօր գրական հեքիաթներում այն համարվում է հեղինակային անհատական գրելառձի դրսևորում: Չմոռանանք, որ դերանունների խոսակցական տարբերակները գրական տարբերակների հոմանիշներ են, որոնք բանահյուսական կոլորիտ են ստեղծում հեղինակային մշակված տարբերակներում: Օրինակներ՝

1. Էս թագավորը իրա ամարաթի աղաքին մի լավ գյուլի բաղ ա ունենում՝միջին մի Ամմահական վարդի ծառ [4, 2, 1959, 501]: 2. Ըսենց անց ա կենում մի տարի, երկու տարի, իրեք, էդ թագավորը մնում ա հարաթ էդ վարդի ֆոտին [4, 2, 1959, 501]: 3. «...էդ թոռն ա,... թե առնուլ չես՝էդ թոռն ա» [6, 8, 1977, 20]:	1. Էս թագավորը զարմանահրաշ ծաղիկներով պարտեզ է ունենում և մի Ամմահական վարդ [3, 2002, 26]: 2. «Այսպես անցնում է մի տարի, երկու տարի, երեք, չորս ու հինգ տարի...ամեն մարդ ձգտում է Ամմահական վարդի անհայտ գեղեցկության հետ հանդիպելու մասին» [3, 2002, 26]: 3. Թե կառնես՝ էդ ուռկանն է,թե չես առնի՝ էդ ուռկանն է [8, 1990, 23]:
--	---

ե. Չնայած շաղկապները նյութական իմաստից զուրկ միավորներ են, բայց և այնպես բանահյուսական և գրական հեքիաթներում ունեն գործածության մեծ հաճախականություն. սրանց տեղին կիրառությամբ ստեղծվում է տվյալ բարբառին բնորոշ կոլորիտ: Բանահյուսական հեքիաթներում առավել հաճախ են կիրառվում միավորիչ-հավելական, մեկնական շաղկապները: Գրական որոշ հեքիաթներում պահպանվել են բանահյուսական նախատիպային հեքիաթների հնաբանական և գրաբարյան ձևերը, իսկ

որոշ հեքիաթներում՝ փոփոխվել է (շաղկապ-շաղկապ, շաղկապ-դերանուն): Ոճական նման հնարամտության հաճախակի կիրառությունն ավելի է ընդգծում տրամաբանական պատճառահետևանքային առարկա-երևույթ կապը: Հատկապես հետաքրքիր է **ու**, **և** շաղկապների համաժամանակյա համադրական գործածությունը միևնույն նախադասության մեջ: **Ու** շաղկապը հնչյունային կազմով ավելի սեղմ է, կապում է ավելի սերտ միություն, իսկ **և**-ի ծավալային ընդգրկումը ավելի մեծ է: Օրինակներ՝

1. Աչք ու ականջ: [7, 10, 1967, 18] 2. «Գարունը գալիսա թե չէ...» [4, 2, 1959, 501]: 3. Թե հավքի օսկոռներով երկինքը սարայի մի կու շինես...» [5, 4, 1963, 347]: 4. Ընում են չեն ընում՝մի մարդ, մի կնիկ [6, 8, 1977, 20]:	1. Աչք ու ականջ [3, 2002, 59]: 2. «Հենց գարունը գալիս է թե չէ...» [3, 2002, 26]: 3. «Եթե ձեր թագավորը կարողանա հավքերի օսկոռներով մի պալատ շինել...» [3, 2002, 61]: 4. Լինում է, չի լինում՝ մի մարդ ու կնիկ [8, 1990, 22]:
--	---

Այսպիսով, թեև մշակված, փոխադրված ու հեղինակային հեքիաթների լեզվաոճական կառուցվածքի վրա ակնհայտորեն զգալի է բանահյուսական հեքիաթների լեզվաոճական ազդեցությունը, այնուամենայնիվ, ժողովրդական հեքիաթում խոսքը ձևակերպված է ավելի պարզ, մատչելի, դիպուկ ու կարճ: Բանահյուսական հեքիաթների

մշակված տարբերակներն ավելի նորմավորված են, հարուստ են լեզվական արտահայտչամիջոցների ձևավորմամբ: Լեզվաոճական նման առատ կիրառությունները ստեղծում են գեղարվեստական պատկեր, խոսքը դարձնում առավել ձկուն, հասցնում պերճախոսության:

Հոդվածի ներկայացման տարեթիվը՝ 23.02.2015

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Անդա Ար., Անկիմյորի բնակիչները, Հեքիաթ – վեպ, Երևան, 2010:
2. Եր. Գրիգորյան, Ձերդ գերազանցություն վատ կախարդ պառավը, Երևան, 2011:
3. Լ. Խեչոյան, Տան պահապան հրեշտակը, Երևան, «Անահիտ» հրատ., 2002:
4. «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ», հ. 2, կազմ. Ա. Մ. Նազինյան, խմբ. Կ. Ա. Մելիք – Օհանջանյան, Երևան, 1959:
5. «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ», հ. 4, կազմ. Մ. Ս. Մկրտչյան, խմբ. Հ. Մ. Մկրտչյան, Երևան, 1963:
6. «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ», հ. 8, կազմ. Ա. Մ. Նազինյանի, և Ռ. Հ. Գրիգորյանի, խմբ. Հ. Մ. Մկրտչյան, Երևան, 1977:
7. «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ», հ. 10, կազմ. Ս. Տարոնցի, խմբ. Ս. Հարությունյան, Երևան, 1967:
8. «Հայկական ժողովրդական հեքիաթներ», Արտաշես Նազինյանի մշակմամբ, Երևան, «Արևիկ» հրատ., 1990:
9. Պ. Մ. Պողոսյան, Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Գիրք առաջին, Երևան, 1990:
10. Նվ. Վարդանյան, Հայոց իրապատում հեքիաթը. Ժանրային տիպաբանական քննություն, Երևան, 2009:

О НЕКОТОРЫХ ЛИНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЯХ СКАЗКИ

НАРИНЕ ВАРДАНЯН

*Международный научно-образовательный центр НАН РА,
заведующая отделом обеспечения качества образования*

АНИ ГЕВОРКЯН

*Международный научно-образовательный центр НАН РА,
кафедра армянского языка и литературы, магистрант*

Сказка как своеобразный жанр искусства выделяется в двух формах: сказка фольклорная как компонент народного творчества и сказка литературная, созданная путем переработки народной сказки, или самостоятельное авторское произведение. Такое многообразие разновидностей сказки, естественно, не может подчиняться одним и тем же языковым закономерностям. В статье обсуждаются: а) преамбула, вступительная часть сказки, б) употребление оборотов речи, в) особенности использования глагольных форм, местоимений, союзов в фольклорной и литературной сказке.

Дата представления статьи: 23.02.2015

ABOUT SOME LINGUISTIC-STYLISTIC PECULIARITIES OF A FAIRY TALE

NARINE VARDANYAN

*International Scientific-Educational Center of NAS RA
Head of the QA Department*

ANI GEVORGYAN

*International Scientific-Educational Center of NAS RA
Department of "Armenian language and literature"
Master's degree student*

Fairy tale as a unique genre of Fine Arts, has quite broad dimensions, which includes both folklore-archetypal fairy tale, as well as corresponding literary versions created through their processing and own works of the author.

Such a diversity of fairy tale types, is not exposed to the same linguistic criterion. Within the frameworks of the article we studied a) fairy tale opening formulas, b) usage of phrases, c) Verbal forms, d) Pronouns, e) Applied features of conjunctions in folklore and literary fairy tales.

Article submission date: 23.02.2015